

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Akuta korttidsboenden för flyktingar

STY-1746

Bakgrund

Med anledning av den extrema situation som råder avseende det stora antalet flyktingar som dagligen anländer till Sverige, har kommunerna fått i uppdrag av Migrationsverket att se över möjligheten att ta emot flyktingar i akuta korttidsboenden. Enköping och Håbo kommun har i sin tur vänt sig till Räddningstjänsten (RTJ) för råd och anvisningar om skyddsnivån i potentiella lokaler för flyktingboende.

Med akuta korttidsboende för flyktingar avses boende som enbart är avsett att fungera som flyktingboende under en begränsad period.

Detta informationsblad har sammanställts i syfte att klargöra hur processen bör hanteras för att tydliggöra ansvarsfrågan och vilken skyddsnivå som rimligtvis bör uppfyllas innan ett akuta korttidsboende för flyktingar tas i bruk. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i särskilt informationsbrev till länsstyrelserna¹ klargjort vad som gäller avseende ansvarsfrågan och vilka brandskyddsåtgärder som särskilt bör beaktas för akuta flyktingboenden. MSB informationsbrev biläggs detta lokala informationsblad.

Kravställare

Räddningstjänsten är tillsynsmyndighet och kontrollerar, med stöd av lag om skydd mot olyckor (LSO), skyddsnivån med avseende på brandsäkerhet. Byggnadsnämnden är tillstånds- och tillsynsmyndighet med avseende på byggnaders utformning och användning med stöd av Plan och bygglagen (PBL). Polisen är tillståndsmyndighet, enligt lag om hotell och pensinatrörelse, för sådan verksamhet som är avsedd att ta emot minst nio gäster eller som omfattar minst fem gästrum.

Olika former av flyktingboende

Med **akuta korttidsboende för flyktingar** avses tillfälliga flyktingboenden avsedda att enbart användas under en kort tid då vissa avvikelser från den skyddsnivå som normalt gäller enligt PBL bedöms vara möjliga med stöd av LSO.

Med **permanenta flyktingboenden** avses boenden vars tekniska brandskydd har utformats i enlighet med de krav som föreligger enligt PBL och där verksamhetsutövaren har ett långvarigt uppdrag från Migrationsverket att bedriva flyktingmottagning.

Observera att om ett akut korttidsboende **omvandlas till permanent flyktingboende måste skyddsnivån förstärkas i enlighet med kravnivån enligt PBL**. Den skyddsnivå som redovisas i detta informationsblad är enbart ett ställningstagande gällande rimlig skyddsnivå utifrån vad som bedöms vara möjligt att snabbt utforma med hänsyn till det akuta läge som råder.

¹ Information om brandskydd i akuta korttidsboenden, dnr: 2015-5081, daterat 2015-09-25

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Akuta korttidsboenden för flyktingar

Ansvarsförhållande

Den som **hyr ut** en lokal (fastighetsägaren) har tillsammans med den som **hyr** lokalen (nyttjanderättshavaren) ett ansvar för att brandskyddet i lokalen är tillräckligt bra för det ändamål som lokalen används för. Om en brand utbryter och människor kommer till skada kan båda parter ställas till ansvar för den skada som har uppstått. Ansvarsfrågan är tydlig oavsett om byggnaden ägs av kommunen eller av en privat fastighetsägare.

Det är rimligt att fastighetsägaren själv först inventerar respektive lokal med utgångspunkt från den skyddsnivå som redovisas nedan och att man först därefter om man är osäker anlitar Räddningstjänsten för råd och anvisning. I detta sammanhang är det viktigt att klargöra att Räddningstjänsten är tillsynsmyndighet med begränsat uppdrag att ge råd och anvisningar. I RTJ:s informationsuppdrag ingår att bedöma om det finns *förutsättningar* för att tillfälligt ta en byggnad i bruk för flyktingboende. Om en fastighetsägare är i behov av mer detaljerade anvisningar måste en särskilt sakkunnig person med erfarenhet av projektering i byggprocessen anlitas.

Allmän skyddsnivå

Möjlighet till tidig varning om brand måste alltid vara säkerställd. Detta kan ske antingen genom automatiskt brandlarm, brandvarnare eller genom att berörda lokaler ständigt bemannas av väktare eller egen personal. Vilken lösning som väljs beror på hur den specifika byggnaden är utformad.

Utrymningssäkerheten måste alltid vara säkerställd. Tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar ska finnas. Gångavstånd till närmaste utrymningsväg får i normalfallet inte överskrida 30 meter. Dörr i och till utrymningsväg ska vara lätt öppningsbar utan nyckel eller redskap. Låsta dörrar som enbart öppnar genom signal från brandlarm får inte förekomma. Låsta dörrar med fördröjd öppning får inte förekomma. Motorstyrt lås måste kunna öppnas via elektrisk knapp placerad bredvid dörrens trycke. Knappen måste vara så stor att den omedelbart uppmärksammas och vara tydligt utmärkt med skylt. I stora lokaler ska vägledande markering finnas i tillräcklig omfattning så att god vägledning till utrymningsväg uppnås.

Släckutrustning ska finnas i erforderlig omfattning. En tumregel är att släckutrustning ska finnas inom 25 meter.

Särskild skyddsnivå, publika lokaler

I samband med idrottsevenemang men också vid andra tillfällen förekommer det att skollokaler, idrottsanläggningar och andra typer av lokaler används för tillfällig övernattnings. Det innebär att man använder lokalerna för annat ändamål än vad de ursprungligen är utformade för. Därmed kan vissa nödvändiga skyddsåtgärder saknas. Om övernattnings ska ske i lokaler som inte är utformade för sovande människor måste brandskyddet först anpassas annars är inte brandskyddet tillräckligt bra.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Akuta korttidsboenden för flyktingar

RTJ har sammanställt ett informationsblad som redogör för vilken skyddsnivå som minst ska uppfyllas för att en lokal som ursprungligen inte är avsedd för sovande ska kunna användas för övernattning. Informationsbladet om tillfällig övernattning finns på RTJ:s hemsida: www.rtjeh.se.

För publika lokaler som tillfälligtvis tas i anspråk för korttidsboende för flyktingar bör brandskyddet utformas i enlighet med RTJ:s informationsblad. Dessutom bör RTJ särskilt informeras om lokalens nya tillfälliga användning.

Särskild skyddsnivå, bostadshus

Brandskyddet i bostäder är utformat för personer som kan förväntas ha god lokalkännedom, som har förutsättningar att själva sätta sig i säkerhet och som inte kan förväntas vara vakna. Varje bostadslägenhet är normalt utformad som egen brandcell med 60 minuters avskiljande funktion.

För bostadshus som tillfälligtvis tas i bruk för korttidsboende för flyktingar fordras inga kompletterande skyddsåtgärder under förutsättning att fungerande brandvarnare finns installerade i varje lägenhet med omfattning enligt MSB:s rekommendationer om brandskydd i bostäder². RTJ avråder från korttidsboende på annat plan än markplan om inte tillgång finns till två avskilda trapphus eller särskilt utformat trapphus (Tr2).

Särskild skyddsnivå, hotell och pensionat

Brandskyddet i hotell och pensionat är normalt utformat för personer som inte kan förväntas ha god lokalkännedom, som har förutsättningar att själva sätta sig i säkerhet och som inte kan förväntas vara vakna.

Skyddsnivån i hotell och pensionat är normalt hög vilket medför att denna typ av lokaler mycket väl lämpar sig för flyktingboende. RTJ utför regelbundet tillsyn i hotell och pensionat. Under förutsättning att brandskyddsbrister som uppmärksammas vid senaste tillsyn har åtgärdats föreligger inga hinder att ta hotell och pensionat i anspråk för flyktingboende. Max personantal bör framgå av hotelltillståndet. Om nyttjanderättshavaren sedan tidigare inte har tillstånd att utöva hotell- och pensionatrörelse bör polismyndigheten kontaktas i syfte att utreda om sådant tillstånd erfordras.

Särskild skyddsnivå, vårdanläggningar

Brandskyddet i vårdanläggningar är normalt utformat för personer som har begränsade, eller inga, möjligheter att själva sätta sig i säkerhet.

Skyddsnivån i vårdanläggningar är normalt sett, med undantag av förskolor och daglig verksamhet, hög. RTJ utför regelbundet tillsyn i vårdanläggningar. Under förutsättning att brandskyddsbrister som uppmärksammas vid senaste tillsyn har åtgärdats föreligger inga

² Gemensamma rekommendationer, Brandskydd i varje bostad, MSB Dnr: 2012-2779

RÄDDNINGSTJÄNSTEN INFORMERAR

Akuta korttidsboenden för flyktingar

hinder att ta vårdanläggningar i anspråk för flyktingboende. Förskolor och daglig verksamhet som saknar automatiskt brandlarm och vars brandcellsindelning är begränsad bör inte tas i anspråk för flyktingboende utan särskilda kompenserande åtgärder.

Övriga byggnader

Kontorslägenheter och andra typer av arbetsplatser är normalt inte lämpliga för flyktingboende eftersom den ursprungliga skyddsnivån är för låg. Om sådana lokaler ska tas i anspråk för flyktingboende föreligger behov av en rad kompletterande brandskyddsåtgärder. Fastighetsägaren bör anlita särskilt sakkunnig person med erfarenhet från byggprocessen som projekterar lämplig brandskyddslösning.

Systematiskt brandskyddsarbete

För att säkerställa att brandskyddet fungerar över tid måste såväl fastighetsägare som nyttjanderättshavare bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete.

RTJ har sammanställt ett informationsblad som redogör för vad systematiskt brandskyddsarbete innebär och hur ett sådant arbete kan bedrivas. Informationsbladet om systematiskt brandskyddsarbete finns på vår hemsida: www.rtjeh.se.

Kontrollera andra myndigheters krav

Kontrollera med byggavdelningen i respektive kommun om det ändrade användningssättet medför krav om bygglov eller bygganmälan.

Kontrollera även med polismyndigheten om det ändrade användningssättet medför krav om särskilda polistillstånd.

Information till räddningstjänsten

Informera RTJ innan lokalerna tas i bruk som flyktingboende. Blankett för anmälan till RTJ finns på vår hemsida: www.rtjeh.se.

Läs mer

Mer information om brandskydd i flyktingboende finns på MSB:s hemsida (www.msb.se), på Brandskyddsföreningens hemsida (www.brandskyddsforeningen.se), på Boverkets hemsida (www.boverket.se) och på Migrationsverkets hemsida (www.migrationsverket.se).

Kontakta oss

Har du ytterligare frågor eller funderingar är du välkommen att ringa oss på telefonnummer: 0171-47 56 00 eller 0171-47 56 15.

Avdelningen för risk- och sårbarhetsreducerande arbete
Enheten för brandskydd och brandfarlig vara
Per Karlsson
010-2405410
per.karlsson@msb.se

Länsstyrelserna

Information om brandskydd i akuta korttidsboenden för flyktingar

Det är plan- och bygglagen och Boverkets byggregler som ställer krav avseende en byggnads brandskydd när den uppförs eller vid ändrad användning. MSB eller den kommunala räddningstjänsten har inte något mandat att meddela avsteg från dessa regelverk. Inte heller Boverket kan ge undantag i enskilda fall.

När en byggnad börjar användas omfattas den av kravet på brandskydd i lagen om skydd mot olyckor, LSO. MSB kan mot den bakgrunden informera om följande. Enligt LSO 2 kap. 2 § ska en byggnad, förenklat uttryckt, ha ett brandskydd i skäligen omfattning. Skyddsnivån ska normalt motsvara de krav som fanns i Boverkets byggregler när byggnaden uppfördes eller fick ändrad användning.

I akuta situationer där människor behöver få tak över huvudet under en kortare tid anser MSB att det är möjligt att uppfatta kravet på skäligt brandskydd i LSO så att de krav som normalt gäller kan kompenseras med alternativa lösningar. Exakt vilka brandskyddsåtgärder som är tillräckliga måste bedömas i det enskilda fallet, så att hänsyn tas till den aktuella byggnaden och andra risker som bör beaktas. Vid utformningen av brandskyddet måste alltid särskild vikt läggas vid möjligheten till tidig varning vid brand och vid möjligheten att utrymma boendet om en brand uppstår.

Är anordningarna för tidig upptäckt och varning i händelse av brand bristfälliga skulle detta kunna kompenseras med personal (t.ex. väktare eller migrationsverkets egen personal) som omgående kan upptäcka brand, varna, larma och leda utrymningen vid en brand. De som bor i byggnaden bör givetvis också få information om brandskyddet som är anpassad till den särskilda situationen. Många kommuner brukar ha rutiner kring hur tillfälliga boenden ska bedömas och hanteras vid större idrottsarrangemang för ungdomar och dessa bör kunna tjäna som förebild vid akuta flyktingboenden.

Ansvaret för brandskyddet ligger hos den som äger byggnaden och hos den som är nyttjanderättshavare, i dessa situationer troligtvis kommunen eller

MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

MSB-108.3

Postadress:
651 81 Karlstad

Besöksadress:
Stockholm: Fleminggatan 14
Karlstad: Norra Klaragatan 18
Sandö: Sandövägen 7
Revinge: Revingeby

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org nr.
202100-5984

Migrationsverket. Den kommunala räddningstjänsten bör genom råd och stöd vägleda nyttjanderättshavaren och fastighetsägaren angående brandskyddet i de tillfälliga boendena men det yttersta ansvaret för boendets brandskydd har alltså fastighetsägare och nyttjanderättshavare.

Vad gäller kommunens ansvar för räddningstjänstens organisation och effektivitet så uttrycker LSO detta i generella mål och som beroende av den lokala riskbilden. I någon mån bör detta också kunna påverka hur räddningstjänsten arbetar under kriser eller andra särskilda samhällsstörningar som den trängda situationen kring flyktmottagandet. Det är därför inte orimligt att kommunens räddningstjänst åtminstone tillfälligt försöker möta vissa brister i de tillfälliga boendena med egna åtgärder, t.ex. att hålla reda på var tillfälliga boenden finns, att vägleda kommunen och Migrationsverket i frågor kring brandskyddet och att åtminstone kortvarigt anpassa arbetssätt och beredskap.

Patrik Perbeck

Per Karlsson

Kopia för kännedom till: Boverket
Migrationsverket
Sveriges kommuner och landsting